

Kiváló vezetői készségét, gyakorlati érzékét, széleskörű ismereteit bizonyítja, hogy irányításával és szervezésével a földhivatalok a feladatkörükbe tartozó nagy számú és rövid határidőben végrehajtandó munkák elvégzésében jó eredményeket értek el, felhasználva remek gyakorlati érzékét és széleskörű ismereteit. A jól és eredményesen végzett munkájáért többször részesült kitüntetésben.

A hivatalokban megértő, mindenre odafigyelő, segítőkész és emberséges volt, ezért a munkatársai szerették és tisztelték, tiszteletet és szeretetet övezte nyugdíjba vonulása után is.

Szívesen adta át ismereteit a fiataloknak, generációkkal szeretettette meg a földügyi igazgatást. Életútja, munkája a földügyi igazgatáshoz kötődött,

kereskedelmi, közgazdász-pénzügyi és jogász diplomával rendelkezett.

Az 1983. évi nyugdíjba vonulása után sem szakadt el a földügyektől, mert közel 20 évig még a Rozmaring Szövetkezetben jogtanácsosként tevékenykedett, intézte a szövetkezet földügyeit.

Egy mondas azt tartja, hogy csak az hal meg, akit elfelejtene, mi, akik tiszteltük Öt, nem felejtjük el, a pontos, a munkában való példamutatását, az elintézésre váró ügyekben lévő emberek szeretetét és a derűs anekdotázását.

Kedves Kulcsár doktor, kedves János bácsi, emeltem ugyan közlünk, de a megyében lévő földhivatalok munkatársaival együtt megőrizzük jó emlékedet.

Nyugodj Békében!

Dr. Bozó István

I S M E R T E T É S

PETER HAGGETT: GEOGRÁFIA. GLOBÁLIS SZINTÉZIS. TIPOTEX. BUDAPEST, 2006. 842. O.

Első pillanatra csodálkozhat az olvasó, miért ismeretünk a Geodézia és Kartográfia folyóiratban egy földrajzról szóló könyvet. Ennek oka, hogy a könyv VI. része „A földrajztudós eszköztára” címen három fejezetben, 91 oldalon a térképről (Térképek és Térképezés), a térérzékelésről (Környezeti célú távérzékelés) és a Földrajzi információs rendszerekről szól. Azaz, a könyv egy tizede a mi szakterületünkkel foglalkozik a földrajzos szemszögéből.

A könyv egyetemi tankönyvként született az angliai Bristol egyetemén. Tananyag jellegét a fejezetek közötti utalások, hivatkozások, a fejezetvégi ellenőrző kérdések, a szöveget kísérő, hosszúságos magyarázatokkal kiegészített ábrák mutatják. A könyv stílusa nagyon egyszerű, elbeszélő jellegű. Magyar szemmel inkább tűnik ismeretterjesztő munkának, mint egyetemi tankönyvnek. A nehezebb, bővebb magyarázatot igénylő részeknél a szerző a megadott egyéb könyvek tanulmányozására biztatja olvasóit. A hivatkozott könyvek kizárólag angol nyelvűek. A könyv népszerű világszerte, a magyar a 7. fordítása.

A térképekről szóló rész a térképezés rövid történetét, a vetületeket, a vetület kiválasztásának szempontjait ismerteti. A világon fellelhető földrajzi nevek számát billió nagyságrendűnek gondolja. A névírás,

névegységesítés kérdéseivel nem foglalkozik. Két kérdést emel ki a földrajzi nevek köréből. Az egyik, hogy a nevek történelmi, környezeti információkat közvetítenek és így ezek a földrajzi kutatásokban is felhasználhatók. A területi neveknel felhívja a figyelmet a terület határainak bizonytalanságára. 16 Közép-Európa meghatározás határait térképre vetítve kiderül, mind a 16 szerző csak abban ért egyet, hogy Ausztria és Csehország Közép-Európába tartozik. A többi ország megítélésében már voltak nézetkülönbségek.

A magyar, de a német irodalomban is ismeretlen a térképek négy mérési szint szerinti besorolása. Az első nominális (névleges) szint térképei minőségi különbségek alapján ábrázolják a tárgyakat. Ilyen például a földhasznosítási vagy a geológiai térkép. A második ordinális (rendezéses) szint, a minőségi különbségeket rangsorolva szemlélteti. Ilyenek például az autótérképek, az utak rangsorolt altípusaival. A harmadik, intervallum alapú szint egy adott alapegység térbeli változásait mutatja, de a kezdőpont megadása nélkül. A települések alapításának éveit kategóriafokozatokként szemléltető térképek tartoznak például ide. A negyedik szint az arányszint, amikor az ábrázolt mértékegység kiindulópontját is megadják. Ide sorolja Haggett a szintvonalas térképeket. A négy szint vagy mérési skála pontokra, vonalakra, felületekre egyaránt alkalmazható. A kicsit nehezen értelmezhető skálák helyett a tematikus ábrázolás 7 rendszerének ismertetése sokkal kifejezőbb és egyértelműbb lenne.

A földrajzos számára a térképkészítési (kódolási) szakasznál fontosabb a térkép értelmezési (dekó-

dolási) szakasz. A szemléletesen alapuló térképelemzésnél fontosabb a térbeli mintázatok különböző statisztikai módszerekkel való elemzése, az eredeti mintázat további egyszerűsítésével megalapozottabb térbeli következtetések levonása.

A befejező rész a hagyományos térképek helyett az adatarányos (népességszámmal, nemzeti jövedelem nagyságával azonos országterképek vagy a vásárlók számának és üzlettől való távolságának arányában megrajzolt vonzaskörzeti) térképek kidolgozását javasolja. Ezekben az esetekben a furcsa térképi kép megdöbbentően rajzolja ki a térbeli eltéréseket.

A környezeti célú távérzékelés fejezet a légifényképezés és távérzékelés alapfogalmainak és történetének az ismertetése után, az űrfelvételek környezeti felhasználásának legfontosabb területeit ismerteti. Ezek a globális lefedettség nyomán az időjárás vagy a földhasználat, továbbá a megközelíthetetlen területeken (sarkvidék, magashegység) a változások követése, gyorsan változó jelenségek (erdőtűz, vízszennyeződések) megfigyelése, illetve veszélyt előrejelző rendszerek kiépítése (sáskajárás). A távérzékelés hihetetlen gyors fejlődése miatt az élet, a kutatás túlhaladta ezt a fejezetet. Az adatok, az ismertetett példák többsége ugyanis a 90-es évek közepéről való.

A földrajzi információs rendszerek (FIR) fejezet, a rendszer részeinek (hardver, szoftver, lájvver [liveware = szakember]), a raszteres és a vektoros adatformátumoknak és az adatfedvényeknek a használata után néhány, a FIR segítségével gyorsan megoldható földrajzi problémát ismertet. Ezt követi a térinformatikai alkalmazások hierarchiája című alfejezet. Haggett a FIR-eket fejlettségük alapján öt típusba sorolja. Térbeli leltárt nyújtó (digitális ortofotó), mintázat kereső (útvonaltervezés), fed-

vénykombináló, perspektivikus térképet készítő vagy dinamikus változást szemléltető és végül előrejelzést nyújtó program adja ki az öt fejlettségi szintet. Kicsit erőltetettnek érezzük ezt a tipizálást. Szerintünk a FIR-ek alapvető célja a döntés-előkészítés, a döntési folyamat befolyásolása, és csak ennek mélysége, lehetőségei alapján érdemes szerintünk osztályozni a különböző rendszereket.

Haggett a földrajzot, mivel az emberiség számára alapvető kérdésekkel foglalkozik, örökké fennmaradó tudománynak tartja. A földrajz a többi tudományhoz hasonlóan, egyéb tudományoktól koncepciókat, technikákat (eszközöket) vesz át. Azokat a tudományokat, amelyekkel a földrajz rendszeres, szoros kapcsolatot tart, a szakterület segédtudományainak tekinti. Szerinte a műszaki tudományok közé tartozó kartográfia, távérzékelés, földrajzi információs rendszerek ezért képezik a földrajzos eszköztárat. A tudományok általa alkalmazott felosztása vitatható, de földrajzot segítő szerepük kétségtelen. Ezért érezzük fölöslegesnek a hazai földrajzi tanszékek neveinek kiegészítését a térinformatikával. Például Természeti földrajzi és térinformatikai tanszék.

Haggett könyve a földrajzot, elsősorban a humán- (társadalom) földrajzi jelenségeket globálisan, azaz az egész Földre kiterjesztetten tanulmányozza. A globális szemléletet gyakran a távérzékelés révén gyűjtött adatok alapján, földrajzi információs rendszerek felhasználásával alakítja ki és térképeken szemlélteti. A földrajz, a geodézia és a kartográfia eredményeinek szoros összekapcsolását példának tekinthetjük, a „2008 a Föld bolygó nemzetközi éve” keretében szervezett területeink tudományos népszerűsítését célzó konferenciák megszervezésénél.

Dr. Papp-Váry Árpád

AZ MFTTT 2007. ÉVI TAVASZI-NYÁRI PROGRAMJA

Helyszín	Előadó és az előadás címe/témája	Szervező
Május 10. (csütörtök) 13.00 BME Oltay terem	Dr. Csapó Géza–dr. Földváry Lóránt–dr. Völgyesi Lajos: Gravitometriai hálózatok transzformációja felületimetszés segítségével	Rédey István Geodéziai Szeminárium és a Geodéziai Szakosztály
Május 17. (csütörtök) 15.00 ELTE Térképtudományi Tanszék	Hidas Gábor: <i>Interaktív iskolai atlaszok szerkesztési kérdései</i>	Kartográfiai Szakosztály
Május 22. (kedd) 14.00 FÖMI kis tanács terem	Dr. Székely Domokos: <i>A múlt évi folyóiratunkból kimaradt visszaemlékezések</i>	Szeniorok Tóth Ágoston Klubja
Május 29. (kedd) 14.00 FÖMI kis tanács terem	Winkler Péter: <i>A GVOP pályázat keretében végrehajtott 1:10 000 méretarányú topográfiai térkép vektorizálásának eredményei</i>	Topográfiai Szakosztály
Május 30. (szerda) MTESZ Székház	Tisztújító Közgyűlés	
Július 5–7. Gödöllő	MFTTT VÁNDORGYŰLÉS	Részletes program később kerül megküldésre

Helyszínek: **FÖMI:** Bp., XIV. Bosnyák tér 5.; **BME ÁFT.** Oltay terem: Bp., XI. Műegyetem rp. 1–3. K.ép. mfsz.; **ELTE TT:** Bp. XI. Pázmány P. st. 1/A, VII/7.21.; **MTESZ Szh:** Bp. V. Kossuth tér 6–8.

MAGYAR FÖLDMÉRŐK ARCKÉPCSARNOKA A GEODÉZIA ÉS KARTOGRÁFIÁBAN*

... AKIKRE MÉG SZEMÉLYESEN IS EMLÉKEZHETÜNK ...

HALMOS FERENC (1931–1980)

A modern geodézia kutatóinak fiatal gárdájához tartozott. A Baranya megyei Hásságyon született.

1953-ban szerzett mérnöki oklevelet a Soproni Műszaki Egyetem földmérőmérnöki szakán. Két évig tanársegéd volt a bányamérnöki tanszéken, 1955-től munkatársa az MTA Geodéziai és Geofizikai Kutató Intézetnek, illetve annak elődjének. 1977-től az intézet tudományos igazgató helyettese volt.

Főbb kutatási területei, a hibaelmélet, geodéziai műszervizsgálat, giroteodolitok vizsgálata, szatellit geodéziai modellek előállítás. Közel 200 tanulmá-

nya jelent meg hazai és külföldi folyóiratokban. Nagyon jelentős az a munka, amit a magyar geodézia képviseletében a nemzetközi szervezetekben végzett. Kiemelkedő szakmai ismerete és széles nyelvtudása biztosította előadásainak magas színvonalát. 1973-ban nyerte el a műszaki tudományok doktora fokozatot és 1979-től címzetes egyetemi tanár volt.

A szakmai társadalmi-tudományos munkában is aktívan részt vett. Két évtizeden át a Geodéziai és Kartográfiai Egyesület soproni csoportjának a titkára, majd elnöke volt.

* A GK szerkesztőbizottsága úgy határozott, hogy a Magyar Földmérők Arcképcsarnoka c. kiadvány alapján a jövőben rendszeresen megjeleníteni neves kollégák rövid életrajzát és portréját. Elsőként a 2. kötetben szereplő kollégákat vesszük sorra, akiket még sokan személyesen is ismerhettek.